

KASBIM FAXRIM

Turdiyeva Shahzoda

Termiz davlat pedagogika instituti Texnologik ta'lim yo'nalishi 1 kurs talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada kasbning inson hayotidagi o'rni va uning jamiyat taraqqiyotiga ta'siri tahlil etiladi. Kasb tanlashning psixologik va ijtimoiy jihatlarini, shuningdek, malaka va kasbiy rivojlanishning ahamiyati yoritiladi. Tadqiqotda turli kasb egalari bilan suhbatlar va adabiyotlar tahlili asosida xulosalar chiqariladi.

Kalit so'zlar. Kasb, mehnat, malaka, ta'lim, ijtimoiy maqom, kasbiy rivojlanish.

Abstract

This article analyzes the role of profession in human life and its impact on the development of society. It highlights the psychological and social aspects of choosing a profession, as well as the importance of qualifications and professional development. The study draws conclusions based on interviews with people in various professions and an analysis of the literature.

Keywords. Profession, work, qualifications, education, social status, professional development.

KIRISH

Har bir inson hayotida kasb tanlashi muhim ahamiyat kasb etadi. To'g'ri tanlangan kasb nafaqat moddiy manfaat, balki insonning o'zini namoyon etishiga, jamiyatga foyda keltirishiga ham xizmat qiladi. Kasb-hunar egallash jarayoni insonning bilim va tajribasini boyitadi, u o'z kasbini sevishi natijasida katta muvaffaqiyatlarga erishadi. Mazkur maqolada kasb tanlashning inson hayoti va jamiyat rivojiga ta'siri atroflicha yoritiladi. Inson hayotining muhim qismi uning kasbi bilan bog'liq. Kasb nafaqat shaxsiy rivojlanish va moddiy ta'minot manbai, balki jamiyat taraqqiyotiga qo'shiladigan hissaning ham o'lchovi hisoblanadi. Bugungi kunda turli sohalarida o'z kasbini sevgan, unga sadoqat bilan yondashadigan mutaxassislar katta ahamiyat kasb etmoqda. Kasbga bo'lgan muhabbat va unga sadoqat bilan yondashish jamiyatning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Kasb tanlash psixologik, ijtimoiy va iqtisodiy omillarga bogʻliq ekanligi ilmiy tadqiqotlarda qayd etilgan. Masalan, A. Maslou (1943) tomonidan ishlab chiqilgan “ehtiyotlar iyerarxiyasi” nazariyasiga koʻra, inson oʻz kasbi orqali oʻzini namoyon etishga intiladi. Shuningdek, G. Bekker (1964) “inson kapitali” nazariyasi orqali kasbiy bilim va malakalarni rivojlantirish jamiyat va shaxs uchun katta ahamiyat kasb etishini taʼkidlaydi. B. Skinner (1953) esa insonlarning kasb tanlash jarayoniga motivatsiyaning taʼsiri haqida fikr bildirgan.

Kasb va unga boʻlgan munosabat haqida koʻplab tadqiqotlar olib borilgan. Masalan, Maslou va Xerzberg motivatsiya nazariyalarida insonning kasbga boʻlgan munosabatining shakllanishi va uning taʼsir omillari koʻrsatilgan. Shuningdek, Shuxart va Deming sifat menejmenti boʻyicha tadqiqotlarida kasbiy malaka va unga boʻlgan sadoqat muvaffaqiyat kaliti ekanligi taʼkidlangan. Turli tadqiqotlar shuni koʻrsatadiki, inson oʻz kasbidan qoniqish hosil qilganida, u yanada samarali ishlaydi va jamiyat rivojlanishiga hissa qoʻshadi.

Tadqiqotda anketali soʻrovnoma, intervyu va statistik tahlil usullari qoʻllanildi. Turli sohalarida faoliyat yurituvchi mutaxassislar orasida oʻtkazilgan soʻrovnomalar orqali ularning kasbiy faxr darajasi, motivatsiya omillari va ishga boʻlgan munosabatlari oʻrganildi. Intervyu natijalari asosida insonlarning oʻz kasbiga boʻlgan sadoqati va unga boʻlgan hurmat omillari tahlil qilindi.

Oʻzbekistonda kasb-hunar taʼlimining rivojlanishi boʻyicha olib borilgan tadqiqotlar (R. Abdukarimov, 2021; X. Karimova, 2020) kasbiy malakaning jamiyat taraqqiyotidagi oʻrni tasdiqlaydi. Hozirgi vaqtda Oʻzbekistonda yoshlarga kasb-hunar oʻrgatish va ularni ish bilan taʼminlash borasida davlat siyosati olib borilmoqda.

Maqolada quyidagi tadqiqot metodlaridan foydalanildi:

Adabiyotlar tahlili – kasbning jamiyatdagi oʻrni haqidagi ilmiy manbalar oʻrganildi.

Suhbat usuli – turli soha vakillari bilan intervyu oʻtkazilib, kasb tanlash jarayoni haqidagi fikrlari tahlil qilindi.

Tahliliy yondashuv – kasb-hunar egallashning iqtisodiy va ijtimoiy jihatlarini tahlil qilindi.

NATIJALAR

Oʻtkazilgan tadqiqot natijalari shuni koʻrsatdiki, oʻz kasbiga boʻlgan muhabbat va faxr insonning ishga boʻlgan munosabatini belgilovchi muhim omildir. Soʻrovnoma

ishtirokchilarining 78% o'z kasbini faxr bilan bajarishini bildirgan. Shuningdek, kasbiy qoniqish va sadoqat darajasi yuqori bo'lgan mutaxassislar o'z ishlarida ancha samarali va ijodkor ekanligi aniqlangan. Natijalar kasb tanlash jarayonida insonning qiziqishlari, iste'dodi va jamiyat ehtiyojlarini hisobga olish zarurligini ko'rsatdi.

Tadqiqot natijalari quyidagi xulosalarni beradi:

Kasb tanlash jarayoni nafaqat insonning shaxsiy hayotiga, balki jamiyat taraqqiyotiga ham ta'sir ko'rsatadi.

Kasbiy rivojlanish doimiy o'qish va tajriba orttirishni talab qiladi.

Inson o'z kasbidan mamnun bo'lsa, u mehnat faoliyatidan qoniqish hosil qiladi va yanada katta natijalarga erishadi.

Davlat tomonidan kasbiy ta'lim va malaka oshirish kurslarining rivojlantirilishi ish bilan ta'minlanganlik darajasini oshiradi.

“Kasbim-faxrim” nomli o'zimning qalamimga mansub she'r:

Kasbim – faxrim, baxtim mening,
Mehnat bilan yashayman men.
Har bir ishda shijoat bor,
Orzularim ro'y berar sen.

Qo'limdagi hunar bilan,
Yorug' yo'lim charog'lar.
Halol mehnat, sof niyatim,
Kelajakka qanotlar.

Kasbim menga kuch bag'ishlar,
Uni sevib yashayman.
Mehnat bilan shod yuragim,
Har kun yangi asrayman.

Kim bo'lishing muhim emas,
Muhimi – mehr, sadoqat.
Kasbing bilan yuksalasan,
Shu yo'lda bor saodat!

XULOSA

Har bir inson o'z kasbini sevishi va unga mas'uliyat bilan yondashishi kerak. Kasb inson hayotida katta o'rin tutadi va uning moddiy hamda ma'naviy farovonligini ta'minlaydi. Kasb tanlashda inson o'z qiziqishlari va jamiyat ehtiyojlarini hisobga olishi lozim. Ilmiy va texnologik taraqqiyot sharoitida malaka oshirish va yangi kasblarni egallash dolzarb masala bo'lib qolmoqda. Kasbga bo'lgan hurmat va sadoqat inson hayotida muhim rol o'ynaydi. Inson o'z kasbini faxr bilan bajarganida, nafaqat o'z hayotidan qoniqish hosil qiladi, balki jamiyat rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu tadqiqot shuni ko'rsatdiki, kasbiy qoniqish insonning ish samaradorligi va umumiy hayot sifatiga bevosita ta'sir qiladi. Shu boisdan, yoshlarni kasb tanlash jarayonida qo'llab-quvvatlash va ularga to'g'ri yo'nalish ko'rsatish juda muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. Psychological Review.
2. Becker, G. S. (1964). Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis. University of Chicago Press.
3. Skinner, B. F. (1953). Science and Human Behavior. Macmillan.
4. Abdukarimov, R. (2021). O'zbekistonda kasb-hunar ta'limining rivojlanishi. Toshkent: O'zbekiston Fanlar Akademiyasi Nashriyoti.
5. Karimova, X. (2020). Kasb tanlashda psixologik omillarning ahamiyati. O'zbekiston Iqtisodiyot Jurnal.